

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾

z dnia ..... 2019 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą

Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, 1560, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 761) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. z 2014 r. poz. 454 oraz z 2017 r. poz. 1649) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1:

a) w ust. 1 wyrazy „Szkoły podstawowe, gimnazja i licea ogólnokształcące oraz zespoły tych szkół” zastępuje się wyrazami „Dotychczasowe trzyletnie licea ogólnokształcące”,

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Szkoły polskie umożliwiają uczniom uczęszczającym do szkół działających w systemach oświaty innych krajów uzupełnianie wykształcenia w zakresie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, zgodnie z ramami programowymi kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich i planami nauczania, o których mowa w § 8 ust. 3 pkt 1 i 2.

3. Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa o szkole bez bliższego określenia – należy przez to rozumieć dotychczasowe trzyletnie liceum ogólnokształcące oraz szkołę polską, o których mowa w ust. 1 i 2.”;

2) w § 2:

a) w ust. 1 po wyrazach „za granicą” dodaje się wyrazy „w szkołach”,

---

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 1055).

- b) uchyla się ust. 1a–3;
- 3) w § 3 uchyla się ust. 1;
- 4) użyty w § 3 w ust. 2, w § 6 w ust. 4, w § 11 w ust. 2 i w § 13 w ust. 2, w różnych przypadkach, wyraz „punkt” zastępuje się, użytymi w odpowiednich przypadkach, wyrazami „szkoła polska”;
- 5) w § 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Warunkiem przyjęcia ucznia do szkoły polskiej jest dostarczenie kierownikowi szkoły polskiej zaświadczenia o uczęszczaniu ucznia do szkoły funkcjonującej w systemie oświaty kraju pobytu ucznia lub szkoły europejskiej działającej na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich albo pisemnego oświadczenia rodziców o uczęszczaniu ucznia do takiej szkoły.”;
- 6) w § 6:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do przekształcenia i likwidacji szkół stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 47 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 i 1078).”;
  - b) uchyla się ust. 2,
  - c) w ust. 3 skreśla się przecinek i wyrazy „z zastrzeżeniem ust. 5”,
  - c) uchyla się ust. 5,
  - d) w ust. 6 wyrazy „ustawy” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwanej dalej „ustawą””;
- 7) uchyla się § 7;
- 8) w § 8:
  - a) ust. 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„1. Dotychczasowe trzyletnie licea ogólnokształcące:

    - 1) realizują programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy;
    - 2) realizują ramowy plan nauczania dla liceum ogólnokształcącego, określony w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy;
    - 3) prowadzą kształcenie w formie dziennej przez pięć dni w tygodniu.
      - 1a. w przypadkach uzasadnionych warunkami kadrowymi lub lokalowymi w szkołach, o których mowa w ust. 1, za zgodą dyrektora Ośrodka, mogą nie być

realizowane następujące przedmioty: wiedza o kulturze, podstawy przedsiębiorczości, technologia informacyjna, informatyka, wychowanie fizyczne, zajęcia artystyczne lub ekonomia w praktyce.”,

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Szkoły polskie:
- 1) realizują programy nauczania uwzględniające ramy programowe kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich, określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
  - 2) realizują plan nauczania uzupełniającego, określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
  - 3) prowadzą kształcenie w wybranych dniach tygodnia ustalonych w arkuszu organizacji szkoły polskiej.”;
- 9) w § 10:
- a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „szkolnych punktów konsultacyjnych” zastępuje się wyrazami „szkół polskich”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Do oceniania, klasyfikowania i promowania w kształceniu na odległość stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 47 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.”;
- 10) w § 12 uchyla się ust. 2;
- 11) w § 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Uczniowie i absolwenci szkół otrzymują świadectwa szkolne wydawane zgodnie z przepisami w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych.”;
- 12) po § 14 dodaje się § 14a w brzmieniu:
- „§ 14a. Nadzór nad działalnością szkoły oraz nadzór pedagogiczny w stosunku do dyrektorów szkół i kierowników szkół polskich, powierzanie stanowisk dyrektora szkoły, wicedyrektora szkoły lub kierownika szkoły polskiej oraz odwoływanie z tych stanowisk, a także zatrudnianie nauczycieli w szkołach, odbywa się zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.”;
- 13) uchyla się § 15–§ 25;
- 14) załączniki nr 1 i 2 do rozporządzenia otrzymują brzmienie określone odpowiednio w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2019 r.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, zgodnie z którym, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa, w drodze rozporządzenia, organizację kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

Zmiana przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. z 2014 r. poz. 454, z późn. zm.) ma charakter dostosowujący i jest konieczna ze względu na zmianę nazwy dotychczasowych „szkolnych punktów konsultacyjnych” na „szkoły polskie”, wprowadzoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148) przez ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. *o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 2245, z późn. zm.).

W związku z zakończeniem kształcenia uzupełniającego w zakresie sześcioletniej szkoły podstawowej i gimnazjum, w załączniku nr 1 do rozporządzenia określono treść ram programowych kształcenia uzupełniającego jedynie w zakresie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego ze względu na to, że od dnia 1 września 2019 r. kształcenie uzupełniające w zakresie szkół „starego” ustroju szkolnego będzie się odbywało tylko w zakresie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego. Natomiast kształcenie w zakresie szkół „nowego” ustroju szkolnego (ośmioletnia szkoła podstawowa i czteroletnie liceum ogólnokształcące) będzie prowadzone na podstawie ram programowych kształcenia uzupełniającego określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe*.

W załączniku nr 2 do projektu określono dostosowany do tego stanu plan nauczania uzupełniającego, który dotyczy tylko kształcenia w zakresie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego. W planie tym określono m.in. wprost możliwe sposoby realizacji godzin do dyspozycji kierownika szkoły polskiej, ujętych w planie nauczania szkoły polskiej. Wskazano, że ww. godziny, ustalone przez kierownika szkoły polskiej w porozumieniu z radą rodziców, mogą zostać przeznaczone na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych wskazanych w planie nauczania uzupełniającego lub realizację religii albo innych zajęć służących rozwijaniu znajomości języka polskiego i wiedzy na temat Polski. Projektowana zmiana ma na celu ułatwienie kierownikom szkół polskich rozdysponowania godzin do dyspozycji kierownika szkoły polskiej, zgodnie z celami szkoły oraz potrzebami środowiska polskiego.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 września 2019 r.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r.

o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Edukacji Narodowej
z dnia ..... 2019 r.
(poz. ....)

Załącznik nr 1

RAMY PROGRAMOWE KSZTAŁCENIA UZUPEŁNIAJĄCEGO DLA SZKÓŁ POLSKICH

JĘZYK POLSKI

Klasy I – III Liceum ogólnokształcące

Cele kształcenia - wymagania ogólne

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Kursywą zaznaczono treści nauczania dla uczniów na poziomie C biegłości językowej (poziom zaawansowany).

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Słuchanie. Uczeń:

- 1) rozumie wypowiedzi monologiczne i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych;
- 2) *rozumie wypowiedzi o złożonej strukturze, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, i odbiera zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte;*

- 3) rozumie utwory literackie (z różnych epok) i inne teksty kultury;
- 4) rozumie wypowiedzi informacyjne i użytkowe oraz odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 5) *rozumie wypowiedzi o charakterze popularnonaukowym i publicystycznym;*
- 6) rozumie intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, prowokację) oraz rozpoznaje środki językowe służące jej wyrażeniu;
- 7) *rozumie jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (sugestię i manipulację językową oraz ironię);*
- 8) *rozpoznaje środki językowe pełniące różne funkcje stylistyczne;*
- 9) *rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;*
- 10) *rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, oraz w języku polityków i dziennikarzy.*

2. Czytanie. Uczeń:

- 1) czyta na głos, prawidłowo akcentując wyrazy, i stosuje akcent zdaniowy;
- 2) rozumie dłuższe teksty informacyjne oraz użytkowe;
- 3) odczytuje sens całego tekstu, a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne), oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;
- 4) rozpoznaje podstawowe funkcje wypowiedzi;
- 5) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
- 6) wyszukuje informacje według wskazanego kryterium i porządkuje je;
- 7) rozumie dłuższe utwory literackie oraz inne teksty kultury;
- 8) rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, a w ich interpretacji uwzględnia różne konteksty;
- 9) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;
- 10) wskazuje i charakteryzuje podstawowe kategorie świata przedstawionego;
- 11) identyfikuje elementy struktury tekstu literackiego i dostrzega relacje między nimi;
- 12) odczytuje sens całego tekstu i wydzielonych fragmentów oraz ich funkcję na tle całości;
- 13) rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, sugestię, ironię i manipulację językową);
- 14) dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy manipulacji;
- 15) w tekście argumentacyjnym wskazuje tezę, argumenty, przykłady i wnioski;
- 16) korzysta z rozmaitych źródeł informacji.

3. Świadomość językowa.

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (leksyka).

4. Analiza i interpretacja tekstów kultury (uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury)

wskazane przez nauczyciela).

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (wartości).

II. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie. Uczeń:

- 1) mówi w sposób na ogół zrozumiały i stosuje akcent zdaniowy;
- 2) swobodnie i spontanicznie porozumiewa się w różnych sytuacjach, stosując właściwe formy komunikowania się;
- 3) wypowiada się spontanicznie, płynnie i logicznie;
- 4) formułuje spójną wypowiedź na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, opowiada o własnych doświadczeniach, opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i sytuacje;
- 5) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu);
- 6) streszcza, omawia przeczytane utwory literackie i inne teksty kultury, wskazuje ich temat, problematykę, charakteryzuje postaci, przedstawia przebieg akcji oraz tworzy spójne, dłuższe wypowiedzi na zadany lub wybrany przez siebie temat;
- 7) *prezentuje fabułę i charakteryzuje postać mówiącą, wypowiada się precyzyjnie w rozmaitych formach;*
- 8) uczestniczy w dyskusji na znany sobie temat, potrafi przedstawić swój punkt widzenia i uzasadnia własne zdanie;
- 9) *w dyskusji oraz w wystąpieniu publicznym formułuje swoje zdanie, uzasadnia je i broni go, podejmuje polemikę;*
- 10) *stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych;*
- 11) stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, dostosowując odmianę i styl języka do sytuacji, w której się wypowiada;
- 12) *przestrzega zasad etykiety językowej, dostosowuje sposób wyrażania do stylu właściwego dla danej sytuacji;*
- 13) recytuje utwory literackie, dbając o prawidłowe akcentowanie i intonację; *interpretując je głosowo.*

2. Pisanie. Uczeń:

- 1) zapisuje dyktowane teksty;
- 2) *sporządza notatkę z tekstu słuchanego i czytanego;*
- 3) tworzy podstawowe formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys, *CV*, *list motywacyjny*);
- 4) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;
- 5) analizuje i interpretuje wskazane utwory literackie oraz inne teksty kultury,

- 6) przedstawia (opracowuje w pełni) dowolnie wybrany temat, zwracając uwagę na strukturę wypowiedzi,
  - 7) przedstawia własną opinię na temat poznanych tekstów kultury i uzasadnia ją;
  - 8) redaguje i edytuje własny tekst,
  - 9) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje);
  - 10) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka;
  - 11) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym;
  - 12) stosuje obowiązujące normy poprawnościowe, posługując się słownikami.
3. Świadomość językowa.

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (leksyka).

Teksty kultury:

Teksty poznawane w całości (nie mniej niż 8 pozycji książkowych oraz wybrane przez nauczyciela teksty o mniejszej objętości, przy czym nie można pominąć autorów i utworów oznaczonych gwiazdką):

Miron Białoszewski - wybrane utwory

*Bogurodzica

Tadeusz Borowski - wybrane opowiadanie

Jarosław Iwaszkiewicz - wybrane opowiadanie

*Jan Kochanowski - wybrane pieśni, treny (inne niż w gimnazjum) i psalm Lament świętokrzyski

Adam Mickiewicz - wybrane sonety i inne wiersze (w tym Romantyczność), *Dziady część III,

*Pan Tadeusz

Cyprian Norwid - wybrane wiersze

Bolesław Prus - *Lalka

Władysław Stanisław Reymont - Chłopi (tom I - Jesień)

*Bruno Schulz - wybrane opowiadanie

Mikołaj Sęp Szarzyński - wybrane sonety

Juliusz Słowacki - wybrane wiersze

Stanisław Wyspiański, *Wesele

Stefan Żeromski - wybrany utwór (Ludzie bezdomni, Wierna rzeka, Echa leśne lub Przedwiośnie)

wybrane wiersze następujących poetów: Krzysztof Kamil Baczyński, Stanisław Barańczak, Józef Czechowicz, Konstanty Ildefons Gałczyński, Zbigniew Herbert, Jan Kasprowicz, Jan Lechoń, Bolesław Leśmian, Ewa Lipska, Czesław Miłosz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Julian Przyboś, Tadeusz Różewicz, Leopold Staff, Wisława Szymborska, Julian Tuwim, Adam Zagajewski

Teksty poznawane w całości lub w części:

Irit Amiel - wybrane opowiadanie z tomu Osmaleni

Krzysztof Gawronkiewicz, Grzegorz Janusz - Esencja

Krzysztof Gawronkiewicz, Krystian Rosenberg - Achtung Zelig!

Witold Gombrowicz - *Ferdynand
Gustaw Herling-Grudziński - Inny świat
Paweł Huelle - Weiser Dawidek
Ryszard Kapuściński - Cesarz, Podróże z Herodotem
Hanna Krall - Zdążyć przed Panem Bogiem
Tadeusz Konwicki - Bohiń, Kronika wypadków miłosnych, Mała Apokalipsa
Ignacy Krasicki - wybrana satyra lub Monachomachia
Stanisław Lem - Opowieści o pilocie Pirxie (wybór)
Antoni Libera - Madame
Adam Mickiewicz - Dziady część IV
Jan Chryzostom Pasek - Pamiętniki
Juliusz Słowacki - Kordian
Julian Strykowski - Głosy w ciemności
Olga Tokarczuk - E.E. lub Prawiek i inne czasy (fragmenty)
Janusz Zajdel - wybrana powieść lub opowiadanie (np. Limes inferior)
Gabriela Zapolska - Moralność pani Dulskiej
Jeremi Przybora, Jerzy Wasowski - Kabaret Starszych Panów (wybrane fragmenty)

Wybrane polskie komiksy

Wybrane filmy:

Miś (reżyser Stanisław Bareja)
Przesłuchanie (reżyser Ryszard Bugajski)
Nie lubię poniedziałku (reżyser Tadeusz Chmielewski)
Pociąg (reżyser Jerzy Kawalerowicz)
Przypadek (reżyser Krzysztof Kieślowski)
Seksmisja (reżyser Juliusz Machulski)
Rejs (reżyser Marek Piwowski)
Nóż w wodzie, Pianista (reżyser Roman Polański)
Człowiek z marmuru, Katyń, Pan Tadeusz, Panny z Wilka, Popiół i diament, Ziemia obiecana (reżyser Andrzej Wajda)
inne wybrane filmy z twórczości polskich reżyserów (np. Krzysztofa Kieślowskiego, Andrzeja Munka, Krzysztofa Zanussiego)

Wybrane inscenizacje polskiego dramatu

Kręgi tematyczne

1) ja i moi bliscy:

- a) dane osobowe (imię, nazwisko, wiek, adres, data i miejsce urodzenia, wykształcenie),
- b) wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, talenty i zdolności,
- c) zainteresowania, hobby, pasje,
- d) uczucia, emocje, marzenia, plany,
- e) praca i kariera,
- f) rodzina, relacje rodzinne i stopnie pokrewieństwa,
- g) życie towarzyskie,

- h) konflikty i problemy (w tym problemy etyczne);
- 2) dom i otoczenie:
    - a) miejsce zamieszkania i okolice,
    - b) urzędy i instytucje,
    - c) atrakcje w miejscu zamieszkania i okolicy;
  - 3) życie codzienne:
    - a) kalendarz, plan dnia (tygodnia, miesiąca),
    - b) codzienne czynności i obowiązki (domowe, szkolne, koleżeńskie),
    - c) klasa, szkoła, system edukacji,
    - d) sposoby spędzania wolnego czasu (np. kino, teatr, klub),
    - e) żywienie (artykuły spożywcze, posiłki i potrawy, lokale gastronomiczne, sposoby odżywiania się),
    - f) zakupy (reklama; reklamacja),
    - g) usługi (np. bank, punkty naprawy),
    - h) ubranie, moda i styl;
  - 4) zdrowie i sport:
    - a) budowa człowieka,
    - b) higiena osobista,
    - c) choroby i leczenie, wypadki,
    - d) uzależnienia,
    - e) zdrowy styl życia; dieta,
    - f) dyscypliny i wydarzenia sportowe,
    - g) sprzęt i obiekty sportowe;
  - 5) podróże i turystyka:
    - a) planowanie wycieczki i podróży,
    - b) znane miejsca i zabytki,
    - c) informacja turystyczna,
    - d) baza turystyczna,
    - e) transport;
  - 6) środowisko naturalne:
    - a) klimat,
    - b) świat roślin i zwierząt,
    - c) krajobraz,
    - d) ekologia,
    - e) katastrofy naturalne,
    - f) przestrzeń kosmiczna;
  - 7) technika, media:
    - a) rozwój techniki i informatyki,
    - b) motoryzacja i telekomunikacja,
    - c) radio, telewizja, prasa, Internet;
  - 8) wiedza o Polsce:
    - a) twórcy kultury i ich dzieła,
    - b) święta, tradycje i zwyczaje, rocznice,
    - c) polonica w świecie;

9) język nauki:

- a) terminy z zakresu wiedzy o języku,
- b) terminy z zakresu wiedzy o literaturze,
- c) terminy historyczne i geograficzne.

Tabela diagnostyczna poziomu znajomości języka

Kompetencje językowe (od 14 lat)			
Kompetencje	A - poziom podstawowy	B - poziom średni (średnio zaawansowany)	C - poziom zaawansowany
1	2	3	4
Sluchanie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia większość głosek języka polskiego, - rozumie polecenia i proste wypowiedzi monologowe i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, - rozumie proste utwory literackie (zwłaszcza pisane współczesną polszczyzną) i inne teksty kultury, - rozumie proste wypowiedzi informacyjne i użytkowe, - rozpoznaje intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę) wspomagana intonacją lub gestem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia głoski języka polskiego z wyjątkiem najtrudniejszych, - rozumie wypowiedzi monologowe i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, - rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, - rozumie wypowiedzi informacyjne i użytkowe oraz odróżnia informacje o faktach od opinii, - rozumie intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, prowokację) oraz rozpoznaje środki językowe służące jej wyrażeniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia wszystkie głoski języka polskiego, - rozumie wypowiedzi o złożonej strukturze, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, odbiera zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte, - rozumie utwory literackie (z różnych epok) i inne teksty kultury, - rozumie wypowiedzi o charakterze popularnonaukowym, publicystycznym, - rozumie jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (sugestię i manipulację językową oraz ironię), - rozpoznaje środki językowe pełniące różne funkcje stylistyczne

1	2	3	4
Mówienie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymawia poznane słowa w sposób na ogół zrozumiały, - tworzy samodzielnie na ogół poprawną kilkuzdaniową wypowiedź, - porozumiewa się w typowych sytuacjach komunikacyjnych, - w prosty sposób wypowiada się (opisuje swoje reakcje) na temat poznanych tekstów kultury, - stosuje formuły grzecznościowe, - odtwarza teksty z pamięci 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mówi w sposób na ogół zrozumiały i stosuje akcent zdaniowy, - swobodnie i spontanicznie porozumiewa się w różnych sytuacjach, stosując właściwe formy komunikowania się, - formułuje spójną wypowiedź na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, opowiada o własnych doświadczeniach, opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i sytuacje, - streszcza, omawia przeczytane utwory literackie i inne teksty kultury, wskazuje ich temat, problematykę, charakteryzuje postaci, przedstawia przebieg akcji oraz tworzy spójne, dłuższe wypowiedzi na zadany lub wybrany przez siebie temat, - uczestniczy w dyskusji na znany sobie temat, potrafi przedstawić swój punkt widzenia i uzasadnia własne zdanie, - stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, dostosowując odmianę i styl języka do sytuacji, w której się wypowiada, - recytuje utwory literackie, dbając o prawidłową intonację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie wymawia słowa i zdania, - wypowiada się spontanicznie, płynnie i logicznie, - prezentuje fabułę i charakteryzuje postać mówiącą, wypowiada się precyzyjnie w rozmaitych formach, - w dyskusji, wystąpieniu publicznym formułuje swoje zdanie, uzasadnia je i broni go, podejmuje polemikę, - przestrzega zasad etykiety językowej, - dostosowuje sposób wyrażania do stylu właściwego dla danej sytuacji, - recytuje utwory literackie, interpretując je głosowo

1	2	3	4
<p>Czytanie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna wszystkie litery i odpowiadające im głoski, - czyta na głos i cicho proste teksty literackie i nieliterackie, - rozumie proste teksty informacyjne i użytkowe, - rozumie proste utwory literackie oraz inne teksty kultury, - wyodrębnia części składowe całego tekstu i akapitu (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), - odróżnia w prostym tekście informacje ważne od drugorzędnych, - korzysta ze słowników i encyklopedii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta na głos, prawidłowo akcentując wyrazy, i stosuje akcent zdaniowy, - rozumie dłuższe teksty informacyjne oraz użytkowe, - rozpoznaje podstawowe funkcje wypowiedzi, - wyszukuje informacje według wskazanego kryterium i porządkuje je, - rozumie dłuższe utwory literackie oraz inne teksty kultury, - wskazuje i charakteryzuje podstawowe kategorie świata przedstawionego, rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, sugestię), - dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy manipulacji, - w tekście argumentacyjnym wskazuje tezę, argumenty, przykłady i wnioski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, a w ich interpretacji uwzględnia różne konteksty, - identyfikuje elementy konstrukcyjne struktury tekstu literackiego i dostrzega relacje między nimi, - odczytuje sens całego tekstu i wydzielonych fragmentów oraz ich funkcję na tle całości, - rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi, ironię i manipulację językową, - czyta wybrane utwory literackie (z różnych epok), - korzysta z rozmaitych źródeł informacji

1	2	3	4
<p>Pisanie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje wszystkie litery polskiego alfabetu, przepisuje wyrazy i proste zdania, - pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy i proste zdania, - zapisuje proste informacje o sobie, - w prosty sposób nazywa swoje emocje i opisuje swoje doświadczenia, - tworzy proste, kilkuzdaniowe wypowiedzi (opis, dialog, pozdrowienia, życzenia, list prywatny, krótka wiadomość), - tworzy kilkuzdaniową, na ogół poprawną, wypowiedź na znane mu tematy (np. związane z jego zainteresowaniami lub doświadczeniami), - w prosty sposób wypowiada się (opisuje swoje reakcje) na temat poznanych tekstów kultury, - stosuje formuły grzecznościowe, - na ogół pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisuje dyktowane teksty, - tworzy podstawowe formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys), - opowiada o rzeczywistych lub fikcyjnych zdarzeniach i doświadczeniach oraz opisuje uczucia, - tworzy wypowiedzi pisemne w poznanych formach gatunkowych, stosując urozmaicone słownictwo, - tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat, - przedstawia własną opinię na temat poznanych tekstów kultury i uzasadnia ją, - posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka, - stosuje formuły grzecznościowe, - pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza notatkę z tekstu słuchanego i czytanego, - tworzy formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny), - przedstawia (opracowuje w pełni) dowolnie wybrany temat, zwracając uwagę na strukturę wypowiedzi, - wypowiada się w różnych formach gatunkowych (list prywatny, dziennik, streszczenie, w tym streszczenie tekstu argumentacyjnego, sprawozdanie, rozprawka), stosując urozmaicone słownictwo, - analizuje i interpretuje wskazane utwory literackie oraz inne teksty kultury, - stosuje formuły grzecznościowe odpowiednie do sytuacji, - stosuje obowiązujące normy poprawnościowe, posługując się słownikami, - redaguje i edytuje własny tekst

WIEDZA O POLSCE
(elementy historii, geografii, wiedzy o społeczeństwie)

Klasy I – III Liceum ogólnokształcące

Cele kształcenia - wymagania ogólne w zakresie historii i wiedzy o społeczeństwie

Uczeń zdobywa usystematyzowaną wiedzę na temat historii Polski od odzyskania niepodległości w 1918 r. do czasów współczesnych, która pozwoli mu lepiej poznać historię najnowszej Polski oraz dostrzec korzenie wielu współczesnych zjawisk politycznych, społecznych i kulturowych. Zdobycie usystematyzowaną wiedzę o kulturze i społeczeństwie polskim w XX w.

1. Chronologia historyczna: uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z dziejów ojczyźtych w XX w.; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń, a także ciągłość procesów historycznych.
2. Analiza i interpretacja historyczna: uczeń analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epoki i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródeł do wyjaśnienia problemów społecznych i historycznych; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.
3. Tworzenie narracji historycznej: uczeń tworzy narrację historyczną; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesów społeczno-historycznych; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.

Treści nauczania - wymagania szczegółowe w zakresie historii i wiedzy o społeczeństwie.

1. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń:
  - 1) opisuje proces kształtowania się terytorium II Rzeczypospolitej, w tym powstanie wielkopolskie i powstania śląskie oraz plebiscyty, a także wojnę polsko-bolszewicką;
  - 2) rozpoznaje charakterystyczne cechy ustroju II Rzeczypospolitej zapisane w konstytucjach z 1921 r. i 1935 r.;
  - 3) wyjaśnia przyczyny kryzysu demokracji parlamentarnej w II Rzeczypospolitej;
  - 4) wyjaśnia uwarunkowania polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej;
  - 5) identyfikuje wielkie postaci polskiej sceny politycznej okresu międzywojnia: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Wincentego Witosa;
  - 6) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski z wydarzeniami historii powszechnej.
2. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Uczeń:

- 1) opisuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej, z uwzględnieniem struktury wyznaniowo-narodowościowej;
  - 2) opisuje trudności gospodarcze i sukcesy II Rzeczypospolitej, uwzględniając budowę Gdyni, utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, reformy Władysława Grabskiego oraz emigrację zarobkową;
  - 3) wymienia główne osiągnięcia kultury i nauki II Rzeczypospolitej.
3. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Uczeń:
- 1) wyjaśnia przyczyny wybuchu II wojny światowej;
  - 2) opisuje przebieg i następstwa wojny obronnej Polski w 1939 r.;
  - 3) przedstawia politykę okupantów wobec narodu polskiego, uwzględniając zbrodnię katyńską, deportacje i łagry, obozy koncentracyjne i wywózki na roboty;
  - 4) charakteryzuje nazistowski plan eksterminacji Żydów oraz innych narodowości i grup społecznych, omawia powstanie w getcie warszawskim, uwzględniając postać Janusza Korczaka i Mordechaja Anielewicza, przedstawia udział Polaków w ratowaniu Żydów, organizację „Żegota”, Irenę Sendlerową, Jana Karskiego;
  - 5) opisuje i ocenia stosunek społeczeństw i rządów państw Europy Zachodniej i Stanów Zjednoczonych do zagłady Żydów;
  - 6) opisuje organizację Polskiego Państwa Podziemnego oraz różne formy ruchu oporu, ze szczególnym uwzględnieniem działalności Armii Krajowej; identyfikuje przywódców Polskiego Państwa Podziemnego i bohaterów Armii Krajowej, między innymi: Stefana „Grota” Roweckiego, Tadeusza „Bora” Komorowskiego, Augusta Emila „Nila” Fieldorfa;
  - 7) przedstawia działania J. Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce;
  - 8) wyjaśnia uwarunkowania polityczne i charakteryzuje czyn zbrojny powstania warszawskiego.
4. Polski rząd na wychodźstwie i sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:
- 1) przedstawia okoliczności powstania oraz działalność prezydenta i rządu polskiego na wychodźstwie;
  - 2) charakteryzuje udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów, z uwzględnieniem osiągnięć polskich kryptologów, oraz sytuuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny;
  - 3) opisuje i ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej (Teheran, Jałta, Poczdam);
  - 4) identyfikuje czołowe postacie polskiego rządu na emigracji i dowódców polskich sił zbrojnych okresu II wojny światowej: Władysława Raczkiewicza, Władysława

Sikorskiego, Stanisława Mikołajczyka, Władysława Andersa, Stanisława Maczka i Stanisława Sosabowskiego;

- 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w Polsce z wydarzeniami na świecie.
5. Polska w systemie komunistycznym. Uczeń:
- 1) wskazuje granice państwa polskiego po II wojnie światowej;
  - 2) wyjaśnia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów;
  - 3) identyfikuje najważniejszych przywódców partii komunistycznej;
  - 4) charakteryzuje system represji stalinowskich w Polsce i ocenia jego skutki;
  - 5) charakteryzuje realia życia gospodarczego i społecznego w Polsce Ludowej;
  - 7) porównuje przyczyny i skutki kryzysów politycznych w 1956 r., 1968 r., 1970 r. i 1976 r.;
  - 8) charakteryzuje działalność opozycji demokratycznej w latach siedemdziesiątych;
  - 9) opisuje relacje państwo - Kościół i ocenia rolę Kościoła rzymskokatolickiego w życiu politycznym i społecznym; charakteryzuje sylwetkę prymasa Stefana Wyszyńskiego;
  - 10) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w Polsce Ludowej.
6. Rozpad systemu komunistycznego w Polsce - polska droga do suwerenności. Uczeń:
- 1) przedstawia znaczenie pontyfikatu Jana Pawła II dla przemian politycznych w Polsce;
  - 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń sierpniowych 1980 r.; opisuje rolę „Solidarności” w przemianach politycznych i ustrojowych;
  - 3) przedstawia okoliczności wprowadzenia i następstwa stanu wojennego;
  - 4) charakteryzuje reakcje społeczności międzynarodowej wobec wprowadzenia stanu wojennego, uwzględniając postawy polskiej emigracji;
  - 5) wyjaśnia genezę oraz wymienia najważniejsze postanowienia „Okrągłego Stołu”;
  - 6) charakteryzuje przemiany polityczne, społeczno-gospodarcze i cywilizacyjno-kulturowe po 1989 r.;
  - 7) przedstawia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania procesu odbudowy demokratycznego państwa po 1989 r.;
  - 8) przedstawia okoliczności i ocenia znaczenie wstąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej;
  - 9) wskazuje czołowe postacie polskiej sceny politycznej po 1989 r.;
  - 10) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski w drugiej połowie XX w. z wydarzeniami europejskimi i powszechnymi.
7. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Rzeczypospolitej Polskiej;
  - 2) omawia najważniejsze zasady ustroju Polski (suwerenność narodu, podział władzy, rządy prawa, pluralizm), korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej omawia podstawowe prawa i wolności w niej zawarte.
8. System wyborczy i partyjny. Uczeń:
- 1) wyjaśnia, jak przeprowadzane są w Polsce wybory prezydenckie i parlamentarne;
  - 2) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji.
9. Władza ustawodawcza i władza wykonawcza w Polsce. Uczeń:
- 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw;
  - 2) sporządza, na podstawie obserwacji wybranych obrad parlamentu, notatkę prasową o przebiegu tych obrad i przygotowuje krótkie wystąpienie sejmowe w wybranej sprawie;
  - 3) wskazuje najważniejsze zadania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wyszukuje w środkach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta;
  - 4) wyjaśnia, jak jest powoływany i czym zajmuje się rząd polski;
  - 5) podaje nazwisko premiera, wyszukuje nazwiska ministrów i zadania wybranych ministerstw.
10. Polska w Unii Europejskiej i relacje Polski z innymi państwami. Uczeń:
- 1) przedstawia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i Stanami Zjednoczonymi, relacje z sąsiadami);
  - 2) charakteryzuje politykę obronną Polski, członkostwo w NATO, udział w międzynarodowych misjach pokojowych i operacjach militarnych;
  - 3) przedstawia relacje Polski z wybranym państwem na podstawie samodzielnie zebranych informacji;
  - 4) wyjaśnia, czym się zajmują ambasady i konsulaty;
  - 5) przedstawia prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej;
  - 6) formułuje i uzasadnia własne zdanie na temat korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w Unii Europejskiej.

Cele kształcenia - wymagania ogólne w zakresie geografii

Uczeń korzysta z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia,

przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych o Polsce. Posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym przy opisywaniu oraz wyjaśnianiu zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym. Identyfikuje związki i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym Polski. Rozbudza swoje zainteresowania przyrodniczym i kulturowym środowiskiem Polski.

Treści nauczania i wymagania szczegółowe w zakresie geografii.

1. Mapa - umiejętności czytania, interpretacji i posługiwania się mapą Polski. Uczeń:
  - 1) odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych;
  - 2) posługuje się planem, mapą topograficzną, turystyczną, samochodową Polski (m.in. orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie, planuje podróż do Polski i wycieczki po kraju);
  - 3) określa położenie i charakteryzuje obiekty geograficzne na fotografiach, zdjęciach lotniczych i satelitarnych oraz mapach topograficznych Polski.
2. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski. Uczeń:
  - 1) opisuje podział administracyjny Polski;
  - 2) podaje nazwy i wskazuje na mapie wybrane województwa oraz ich stolice;
  - 3) charakteryzuje współczesną rzeźbę Polski i wyjaśnia przyczyny jej zróżnicowania;
  - 4) podaje główne cechy klimatu Polski, uwzględniając czynniki klimatotwórcze;
  - 5) opisuje, korzystając z mapy, rozmieszczenie głównych zasobów naturalnych Polski.
3. Ludność Polski. Uczeń:
  - 1) wyjaśnia i poprawnie stosuje podstawowe terminy z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia i zgony, średnia długość życia;
  - 2) korzystając z różnych źródeł informacji, podaje liczbę ludności Polski, charakteryzuje przyrost naturalny, strukturę płci, średnią długość życia w Polsce;
  - 3) charakteryzuje, na podstawie map gęstości zaludnienia, zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i kraju zamieszkania oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne, ekonomiczne;
  - 4) podaje główne aktualne problemy rynku pracy w Polsce;
  - 5) analizuje, porównuje, charakteryzuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce, wyjaśnia przyczyny powstania i rozwoju największych miast w Polsce.
4. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej. Uczeń:
  - 1) charakteryzuje strukturę własności ziemi w Polsce;
  - 2) wymienia najważniejsze uprawy i produkty polskiego rolnictwa;

- 3) porównuje strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce;
  - 4) wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce oraz wskazuje najlepiej rozwijające się obecnie w Polsce gałęzie produkcji przemysłowej;
  - 5) charakteryzuje walory turystyczne Polski oraz opisuje obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości;
  - 6) opisuje, na podstawie map, zróżnicowanie gęstości i jakości sieci transportowej w Polsce i wyjaśnia jej wpływ na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej;
  - 7) wymienia formy ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce.
5. Regiony geograficzne Polski. Uczeń:
- 1) wskazuje na mapie główne regiony geograficzne Polski;
  - 2) charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych Polski, ze szczególnym uwzględnieniem regionu pochodzenia;
  - 3) opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki regionów geograficznych Polski oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi;
  - 4) przedstawia walory turystyczne wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych;
  - 5) projektuje i opisuje, na podstawie map turystycznych, tematycznych, ogólnogeograficznych i przekazów rodzinnych, podróż wzdłuż wybranej trasy w wybranym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe;
  - 6) opisuje główne cechy położenia oraz środowiska przyrodniczego Bałtyku, charakteryzuje znaczenie gospodarcze Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny degradacji jego wód.

PLAN NAUCZANIA UZUPEŁNIAJĄCEGO

Trzyletnie liceum ogólnokształcące

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Maksymalna liczba godzin w semestrze		
	klasa I	klasa II	klasa III
Język polski (kompetencje językowe)	36	36	36
Wiedza o Polsce (elementy historii, geografii, kultury)	36	36	36
Godziny do dyspozycji kierownika szkoły polskiej ¹	18	18	18

---

¹ Godziny do dyspozycji kierownika szkoły polskiej, po ustaleniu przez kierownika szkoły polskiej w porozumieniu z radą rodziców, mogą zostać przeznaczone na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych wskazanych w planie nauczania uzupełniającego lub realizację religii albo innych zajęć służących rozwijaniu znajomości języka polskiego i wiedzy na temat Polski.